

P. VAN DE OUDERAA: 'Επιστροφή ἐκ τοῦ Γολγοθᾶ

SHAKESPEAR

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἱστορική τραγωδία μεταφερομένη πρώτην φοράν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν
ὑπὸ I. ΧΡΙΣΤΟΦΑΚΙ

Ἀφιερῶνται τῷ ἀδελφῷ μου Γεωργίῳ.

ΠΡΑΞΙΣ IV. — ΣΚΗΝΗ I.

Συνοπικὴ ἱστορικὴ υπόθεσις τῶν προηγουμένων 3 πράξεων
κατὰ τὸν Holinshied ἐξ ἧς ἐλήφθη ἡ υπόθεσις τοῦ δράματος
τοῦ Shakespear.

«Κατὰ τὸ 1199 ἐβασίλευεν ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ Ἰωάννης παρανόμος. Ὁ
θρόνος ἀνῆκεν εἰς τὸν Ἀρθοῦρον Πλανταγέτην ἀνεψιὸν τοῦ Ἰωάν-
νου. Ἡ ἐκθρόνισις ἐγένετο συνεργεῖα τῆς μητρὸς τοῦ Ἰωάννου Ἐλεο-
νώρας. Ἡ Κωνσταντία ὄμως μήτηρ τοῦ Ἀρθοῦρου ζητεῖ τὴν
βοήθειαν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας. Ὁ ἐντεῦθεν πόλεμος κατ'
οὐδὲν ὠφέλησε τὸν Ἀρθοῦρον. Ἐν τῷ μεταξύ ἡ Κωνσταντία ἀπο-
θνήσκει, ὁ δὲ Ἰωάννης κατὰ τι ταξειδίον του εἰς Ἀκνῆτανίας ἐρᾶ-
ται τῆς κομίσσης de la Marche, ἣν καὶ νυμφεύεται. Ὁ κόμισ de la
Marche ἐκ τούτου προκαλεῖ δεύτερον πόλεμον μεταξύ Γαλλίας καὶ
Ἀγγλίας καὶ ὁ Ἀρθοῦρος τίθεται ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας.
Πολιορκῶν δὲ ὁ Ἀρθοῦρος, δεκαπενταετῆς ὢν, τὴν ἑπαυλίαν Mirebeau
ὅπου εὐρίσκετο ἡ Ἐλεονώρα, συλλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου
καὶ μεταφέρεται εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Falaise. Ἐπανελθὼν δὲ ὁ
Ἰωάννης εἰς Ἀγγλίαν πείθεται ὑπὸ τῶν αὐλικῶν του νὰ τυφλώσῃ
τὸν Ἀρθοῦρον καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον στέλλει τὸν Χούβερτ,
ἐντεῦθεν δὲ καὶ αἱ δημοσιεύμεναι σκηναί».

(Βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ Χούβερτ.)

Βασιλ. Ἰωάννης. — Ἐλα, πλησίασε ἀκόμη, καλέ μου Χού-

θερτ. ὦ ! γλυκέ μου, εὐγενέστατε Χοῦμπερτ, ὦ, σ' ἀγαπῶ πολὺ, Καί
μὰ τὴν ἀλήθειαν αἰσθάνομαι, ὅτι καὶ σὺ πολὺ μ' ἀγαπᾶς.

Χοῦμπερτ. — Τόσον πολὺ, ὥστε, ὅτι ἤθελες μὲ προσταξέει ἀνα-
λαμβάνω νὰ τὸ πράξω καὶ ἂν ἡ ζωὴ μου ἀκόμη ἀπ' αὐτὸ ἐξητῆται,
Μὰ τὸν Οὐρανόν, ἤθελον τὸ πράξει.

Βασίλ. Ἰωάννης. — Μήπως δὲν τὸ γνωρίζω ; Ἐὰν ἤθελες ; . . .
Καλέ μου Χοῦμπερτ, Χοῦμπερτ, Χοῦμπερτ (ῥῖψε μὰ ματιὰ) πρόσεξε
καὶ ὀλίγον πέραν, ἐπάνω εἰς τὸν νεαρὸν παιῖδα : . . . Ἐὰν σοὶ εἶπω,
ὅτι . . . φίλε μου, εἶναι μεγάλο ἔρπετόν εἰς τὸν δρόμον μου, καὶ
ὅπου δῆποτε αὐτὸ τὸ πόδι μου πατήσῃ, ἐκεῖνος εἶναι πάντα ἔμπρο-
σθέν μου. Μὲ καταλαμβάνεις ; Εἶσαι ὁ φύλαξ του . . .

Χοῦμπερτ. — Καὶ θὰ τὸν φυλάξω μὲ τρόπον, ποῦ δὲν θὰ προσ-
βαλῇ (βλάβῃ) τὴν Μεγαλειότητά σας.

Βασιλεὺς Ἰωάννης. — Θάνατος !

Χοῦμπερτ. — Κύριέ μου !

Βασίλ. Ἰωάννης. — Τάφος !

Χοῦμπερτ. — Δὲν θὰ ζήσῃ !

Βασίλ. Ἰωάννης. — Ἀρετὰ ! Εἰμπορῶ νὰ εἶμαι εὐθυμὸς τώρα ;
Χοῦμπερτ σ' ἀγαπῶ. Καλά, δὲν θὰ σοὶ εἶπω τί σκέπτομαι τί ἐπι-
φυλάσσω διὰ σέ : Ἐνθυμῶ ! (ἐξέρχονται)

ΣΚΗΝΗ II

(Νορθάμπτον. — Δωματιον εἰς τὸ φρούριον. Εἰσέρχεται ὁ Χοῦμπερτ
καὶ δύο φύλακες, εἶτα ὁ πρίγκιψ Ἀρθοῦρος.)

Χοῦμπερτ. — Πυρακτώσατέ μου αὐτὰ τὰ σίδηρα : καὶ προσέξατε
νὰ σταθῆτε μέσα στὰ παραπεστασμάτα¹, ὅταν δὲ κτυπήσω τὸ
πόδι μου εἰς τὸ πάτωμα ἐπιπέσατε καὶ θέσατε τὸ παιδίον, ποῦ θὰ
εὔρετε μαζί μου, γρήγορα εἰς τὴν ἔδραν : Σταθῆτε προσεκτικῶς,
ἄγρυπνοι : ἐμπρός ! καὶ φυλάττετε.

Ἄος φύλαξ. — Ἐλπίζω, ἡ ἐντολή σας, θὰ ὑποστηρίξῃ τὴν πρά-
ξιν (σεῖς θὰ εἶσθε ὁ ὑπεύθυνος).

Χοῦμπερτ. — Ἀκάθαρτοι λεπτολόγοι (τῆς συνειδήσεως) ! Μὴ φοβεῖ-

1) Μεταξὺ τῶν παραπετασμάτων καὶ τοῦ τοίχου ὑπῆρχε διόδος ὀπισθεν
δὲ λέγε ὁ Χοῦμπερτ εἰς τοὺς φύλακας νὰ κρυφθῶσι.

σθε : Προσέχετε. (ἐξέρχονται οἱ φύλακες). Παλλικάρη ! πλησίασε
Ἐὰν συνομιλήσω μαζί σου. (εἰσέρχεται ὁ Ἀρθοῦρος).

Ἀρθοῦρος. — Καλὴν ἡμέραν, Χοῦμπερτ

Χοῦμπερτ. — Καλημέρα μικρὴ πρίγκιψ.

Ἀρθοῦρος. — Τόσον μικρὸς πρίγκιψ (ἔχων ἓνα τόσον μεγάλον
τίτλον νὰ εἶναι περισσότερο μέγας πρίγκιψ) ὅσον δύναται νὰ εἶναι !
— Εἶσαι λυπημένος.

Χοῦμπερτ. — Πράγματι, ὑπῆρξα φαιδρότερος.

Ἀρθοῦρος. — Μοὶ φαίνεται, ὅτι οὐδεὶς ἔπρεπε νὰ εἶναι κατη-
φῆς ἐκτός ἐμοῦ : Καὶ ὁμοίως, ἐνθυμοῦμαι, ὅταν ἤμην εἰς τὴν Γαλ-
λίαν, ὑπῆρχον νεαροὶ εὐγενεῖς, οἱ ὁποῖοι (ἐγένοντο) ἤθελον νὰ φαίνων-
ται τόσον κατηφῆς ὅπως ἡ νύξ ἀπλῶς διὰ προσποίησιν ἢ (χά-
ριν διασκεδάσεως). Μὰ τὴν πίστι μου ἔτσι θὰ ἤμην ἐὰν ἤμην
ἔξω τῆς φυλακῆς μου καὶ ἐρύλαττα πρόβατα, θὰ ἤμην εὐθυμὸς,
ὅσον ἡ ἡμέρα εἶναι μακρὰ καὶ ἔτσι θὰ ἤμην ἐδῶ, ἀλλ' ἐκεῖνο ποῦ
ἀμφισβῆσαι εἶναι, ὅτι ὁ θεὸς μου σκοπεύει μεγαλυτέραν ἀκόμη δι'
ἐμὲ βλάβην. Φοβεῖται ἐμέ, καὶ ἐγὼ αὐτόν. Εἶναι σφάλμα μου, ὅτι
εἶμαι υἱὸς τοῦ Geoffrey ; Ὁχι, πράγματι, ὄχι δὲν εἶναι ἐν τούτοις
θὰ νυχομένη νὰ ἤμην υἱὸς σου τοιουτοτρόπως θὰ μὲ ἠγάπα Χοῦμπερτ.

Χοῦμπερτ. — (κατ' ἰδίαν.) Ἐὰν ὁμιλῶ εἰς αὐτόν μὲ τὴν ἀθῶαν
παιδικὴν φλυαρίαν του, θὰ μοῦ ἀφυπνίσῃ τὴν εὐσπλαχνίαν μου,
ἥτις κεῖται βαθεῖα θαμμένη, δι' αὐτὸ θὰ εἶμαι ἀπότομος καὶ
σύντομος.

Ἀρθοῦρος. — Εἶσαι ἀσθενὴς Χοῦμπερτ ; Εἶσαι ὠχρὸς σήμερον.
Ἀλήθεια, ἤθελα νὰ ἦσο ὀλίγον ἄρρωστος, διότι τότε θὰ ἐκαθήμην
ὅλην τὴν νύκτα καὶ θὰ ἐφύλαττα μαζί σου. Σε βεβαιῶ σ' ἀγαπῶ
περισσότερον παρὰ σὺ ἐμέ.

Χοῦμπερτ (κατ' ἰδίαν). — Τὰ λόγια του κατὰ τὸν στήθος μου.
Διάβασε ἐδῶ νεκρὸ Ἀρθοῦρε (τοῦ δεικνύει ἀπὸ μακρῶν χάρτην).
Ἐξῶ ! Πῶς διώχνουν τὴν ἀναξίαν οἴκου βάσανον τὰ ἀνόητα δά-
κρυα ! Πρέπει νὰ εἶμαι βραχύς, μήπως ἡ ἀπόφασις (ἐκπέσει) στά-
ξει ἀπὸ τὰ μάτια μου μέσα στὰ τρυφηλὰ γυναικῶδη δάκρυα. Δὲν
εἰμπορεῖς νὰ τὸ ἀναγνώσῃς ; Μήπως δὲν εἶναι καλογεγραμμένον ;

Ἀρθοῦρος. — Πολὺ ὠραῖα, Χοῦμπερτ, διὰ τόσον αἰσχροὺς πράξιν :
πρέπει μὲ ἀναμμένα σίδηρα νὰ μοῦ κάψῃς καὶ τὰ δύο μου μάτια ;

Χουβερτ. — Νεανία, πρέπει...

Ἄρθουρος. — Καί θά τὸ κάμῃς;

Χουβερτ. — Καί θά τὸ κάμω.

Ἄρθουρος. — Ἐχεις καρδίαν; Ὅταν μόνον τὸ κεφάλι σου πο-
νοῦσε σοῦ ἐκολλοῦσα τὸ μανδηλάκι μου εἰς τὸ μέτωπόν σου (τὸ κα-
λύτερον ποῦ εἶχα, μὰ προικηίμισσα τὸ ἐκέντησε δι' ἐμέ), καί ποτε
πλέον δὲν σοῦ τὸ ἐζήτησα πάλιν: καί μὲ τὸ χέρι μου κατὰ τὰ με-
σάνυκτα ἐκράτουν τὴν κεφαλὴν σου καί καθὼς τὰ ἄγρυπνα λεπτὰ
τῆς ὥρας ἤσυχος καί πρόθυμος (ταχύς) σοῦ ἐφαίδρυνα τὸν ὀχληρὸν
καιρὸν ὅταν σοῦ ἔλεγα τί στερεῖσαι; καί ποῦ κείται ἡ λύπη σου; ἢ
τί καλὸν ἀγαπᾷς νὰ τὸ ἐκτελέσω διὰ σέ; Κ' ἐνὸς πτωχοῦ ἀνθρώπου
παιδί θά ἔμενεν ἤτυχο καί δὲν θά σοῦ ἔλεγεν οὐδ' ἓνα προσφιλῆ λό-
γον. Ἀλλὰ σὺ εἰς τὴν ἀσθένειάν σου δι' ὑπηρεσίαν εἶχες ἓνα πρίγ-
κιπα. Ναί, πιθανὸν νὰ νομίζης, ὅτι ἡ ἀγάπη μου, ἦτο δολία ἀγάπη
καί νὰ τὴν ὀνομάσης πανοῦργον· κάμε το, εἰπέ το, ἂν θέλῃς. Ἐὰν
ὁ Θεὸς εὐχαριστεῖται διότι ὀφείλεις νὰ μὲ μεταχειρισθῆς κακῶς.

Ἔ, τότε κάμε το! Ἐὰν μοῦ βγάλης τὰ μάτιά μου; Αὐτὰ τὰ
μάτια, τὰ ὅποια οὐδέποτε ἔπραξαν, οὔτε ποτε θά πράξωσι τόσον
πολύ, ὥστε νὰ συνοφρωθοῦν ἐπάνω σου;

Χουβερτ. — Ὡρκίσθη καί θά τὸ πράξω καί μὲ καμμένα σιδήρα
θά τὰ βγάλω.

Ἄρθουρος. — Ἄ, ποτέ, ἐκτὸς μόνον εἰς αὐτὴν τὴν σιδηρὰν ἐπο-
χὴν θά ἐγένετο τοῦτο. Ὡ! καί αὐτὸς ὁ σιδηρὸς καίτοι πυρακτωμένος
πλησιάζων εἰς αὐτὰ τὰ μάτια θά ἔπινε τὰ δάκρυα μου, καί θά ἔ-
σθυνε τὴν ἀγρίαν ἀγανάκτησίν του, καί ἕνεκα τῆς ἀγνότητός μου
ἀκόμη. Ναί, ἔπειτα θά ἐφθείρετο εἰς σκωρίαν, πρὶν νὰ περιέχη πῦρ
νὰ βλάψῃ τοὺς ὀφθαλμούς μου. Εἶσαι περισσότερον ἄκαμπος καί
αὐτοῦ τοῦ σφρηλατουμένου σιδήρου; Καί ἂν ἄγγελος ἀκόμη ἤθελεν
ἔλθει πρὸς με, καί μοῦ ἔλεγεν, ὅτι ὁ Χουβερτ θά μοῦ βγάλῃ τὰ μά-
τιά μου, δὲν θά τὸν ἐπίστευα. Οὐδεμίαν γλῶσσαν ἐκτὸς τὴν τοῦ
Χουβερτ.

Χουβερτ. — Πλησίασε (κινητὰ κ' εἰσέρχονται οἱ φύλακες ἀκόλου-
θοι τοῦ Χουβερτ μὲ σχοινία καί σιδήρα). Πράξετε, ὅτι σᾶς διέταξα.

Ἄρθουρος. — Ὡ, σῶτέ με Χουβερτ, σῶτέ με! Τὰ μάτια μου
εἶναι ἤδη βγαλμένα ἀπὸ τὰ ἀγρία βλέμματα τῶν αἰμοστυγῶν αὐτῶν
ἀνθρώπων!

Χουβερτ. — Δός μοι, τὸν σιδηρὸν, λέγω, καί δέσατέ τον ἐδῶ.

Ἄρθουρος. — Ὡ! ἀλλοίμονον, τί ἀνάγκην ἔχεις νὰ εἶσαι τόσον
βίαιος, βάναυτος. Δὲν θά πολεμήσω, θά σταθῶ ἤσυχος ὡς τὸν πέ-
τρα, ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, Χουβερτ ἄφες με, μὴ μὲ δέσης! Ναί,
ἄκουσόν με, Χουβερτ! Διῶξε αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους μακρὰν, καί
θά καθήσω τόσον ἤσυχος ὡς τὸν πρόβατον. Δὲν θά κινηθῶ, οὔτε θά
ταραχθῶ, οὔτε θά ὀμιλήσω μίαν λέξιν, οὔτε ἓνα ὀργίλον βλέμμα θά
ρίψω ἐπάνω στὸν σιδηρὸν. Πίστευσον, ἀλλ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους
μακρὰν, καί θά σοὶ συγχωρήσω οἰονδήποτε βασιανιστήριον καί ἂν
μοῦ ἐπιβάλλῃς.

Χουβερτ. — Πηγαίνετε, σταθῆτε μέσα, ἀφήσατέ με μόνον μετ'
αὐτοῦ.

Ἴος φύλαξ. — Τὰ μέγιστα θά εὐχαριστηθῶ νὰ εἶμαι μακρὰν ἀπὸ
τέτοιον πράξιν (ἐξέρχονται οἱ φύλακες).

Ἄρθουρος. — Ἀλλοίμονον. Ἐγὼ ἐπέπληξα τὸν φίλον μου· ἔχει
ἀγριωπὸν βλέμμα, ἀλλ' εὐγενῆ καρδίαν· ἄφες τον νὰ ἔλθῃ πάλιν,
ἴσως ὁ οἰκτός του δώσῃ ζωὴν εἰς τὸν ἰδικόν σου.

Χουβερτ. — Ἐλα παιδί, ἐτοιμάσου.

Ἄρθουρος. — Δὲν ὑπάρχει καμμιά θεραπεία;

Χουβερτ. — Οὐδεμία, ἐκτὸς τοῦ νὰ χάσης τὰ μάτια σου.

Ἄρθουρος. — Ὡ Θεέ! — Ἐὰν ὑπῆρχε μόνον μέσα σου ἓνα
ἄτομον, ἓνας κόκκος, μὴ στάκτη, ἓνας κώνωψ (στάλα), μὴ πλανε-
μένη τρίχα, ὅτι δήποτε ποῦ νὰ στενοχωρεῖ ἐκείνην τὴν πολυτίμητον
αἰτθσιν! (φρόνησιν) λοιπόν, τότε αἰσθανόμενος πόσον αὐτὰ τὰ μι-
κρὰ πράγματα εἶναι σκληρὰ (βίαια) ἐδῶ θά ἠναγκάζεσσο νὰ εὐρῆς
πόσον τὸ χαμηρπὲς σχέδιόν σου θά ἐφαίνετο φοβερόν.

Χουβερτ. — Αὐτὴ εἶναι ἡ ὑπόσχεσίς σου; προχώρει, κράτει τὴν
γλῶσσαν σου.

Ἄρθουρος. — Χουβερτ, ἡ ἔκφρασις ἐνὸς ζεύγους γλωσσῶν
ἀπαιτεῖ (χρειάζεται) συνηγορίαν διὰ ζεύγους ὀφθαλμῶν: Ἐπίτρεψόν
μου νὰ μὴ σιωπήσω: ἄφες με Χουβερτ, Ἡ, Χουβερτ, ἂν θέλῃς
κόψε μου τὴν γλῶσσαν μου, τοιοῦτοτρόπως εἰμπορῶ νὰ διρτηρήσω
τὰ μάτια μου. Ὡ, φείσθητι τῶν ματιῶν μου: καίτοι εἶναι ἀχρη-
στα, ἀλλὰ διὰ νὰ σὲ βλέπουν ἀκόμη! Ὡ! νά! μὰ τὴν ἀλήθειαν
τὸ ἐργαλεῖον ἐκρύψετε, καί δὲν εἰμπορεῖ νὰ μὲ βλάψῃ.

Χουβερτ. — Είμπορῶ νὰ τὸ κάψω πάλιν παιδί.

Ἄρθουρος. — Ὅχι, μὰ τὴν καλὴν ἀλήθειαν, τὸ πῦρ ἐπέθανε μὲ λύπην, ἀφοῦ ἐδημιουργήθη πρὸς εὐτυχίαν (ἐμφύχωσιν) καὶ ἐχρησιμοποιοῖτο διὰ τὰ ἀδίκᾳ (ἀνάξια). Ἄλλως τε παρατήρησον σὺ ὁ ἴδιος δὲν ὑπάρχει μοχθηρία εἰς τὸν καιόμενον αὐτὸν ἄνθρακα : Ἡ πνοὴ τοῦ οὐρανοῦ ἐφύσησε τὸ πνευμά του καὶ ἐσκόρπισε μετανοοῦσαν τέφραν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του.

Χουβερτ. — Ἄλλὰ μὲ τὴν πνοὴν μου δύναμαι νὰ τὸ ἀναζωογονήσω ἐγὼ πάλιν τέκνον.

Ἄρθουρος. — Καὶ ἂν τὸ πράξης, δὲν ἤθελες κάμει αὐτὸ παρὰ κόκκινον, καὶ πυρωμένον μὲ αἷσχος τῆς πράξεώς σου Χουβερτ. Ναί, αὐτά, πιθανόν, νὰ σπινθηροβολήσῃ (λάμψη) εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου : ὅπως ὁ σκύλλος, ποῦ βιάζεται νὰ πολεμήσῃ, ἀρπάζει τὸν κύριόν του, ὁ ὁποῖος τὸν ἐρεθίζει. Ὅλα τὰ πράγματα, ποῦ μετεχειρίσθῃς διὰ νὰ μοῦ κάμῃς κακὸν ἀρνοῦνται τὴν ὑπηρεσίαν των, μόνος σὺ στερεῖσαι ἐκείνης τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν ὁποίαν τὸ ἄγριον πῦρ καὶ σίδηρος ἀπλώνει (ἢ σὺ ἐξαιρεῖσαι τοῦ οἴκτου ἐκείνου ποῦ καὶ τὸ ἄγριον πῦρ καὶ τὸν σίδηρον προσβάλλει;) κατὰ τὸν Johnson ἢ δευτέρα ἐρμηνεία κατὰ τὸν Danid ἢ πρώτη ἐκ χειρογράφων· πράγματα γνωστὰ διὰ τὰς ἀσπλάγχχους ιδιότητάς των ;

Χουβερτ. — Καλά, κύταξε νὰ ζήσης. Δὲν θὰ πειράξω τοὺς ὀφθαλμούς σου: δι' ὅλον τὸν θησαυρὸν τὸν ὁποῖον ὁ θεὸς σου ἔχει εἰς τὴν ἐξουσίαν του. Καὶ ὁμοῦς ὠρκίσθην καὶ ἐσκόπευα, παιδίον. μὲ αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν φοβερὸν σίδηρον νὰ τὰ ἐβγάλω (καύσω).

Ἄρθουρος. — ὦ! τὸρα φαίνεσαι καθὼς Χουβερτ! καθ' ὅλα τὰ ἐν τῷ μεταξύ, σὺ ἦσο μετεμφοισμένος.

Χουβερτ. Σιωπή, ὄχι περισσότερα. Χαῖρε· ὁ θεὸς σου δὲν πρέπει νὰ γνωρίζῃ εἰμὴ ὅτι εἶσαι νεκρός.

Θὰ γεμίσω τοὺς ἐπιμόνους αὐτοὺς κατασκόπους μὲ ψευδεῖς ἐκθέσεις, καὶ ὠραῖο παιδί, κοιμήσου ἄφοβα καὶ ἀμέριμνα, διότι ὁ Χουβερτ, καὶ μὲ τὸν πλοῦτον ὄλου τοῦ κόσμου δὲν θὰ σὲ βλάψῃ.

Ἄρθουρος. — ὦ, Θεέ, σ' εὐχαριστῶ, Χουβερτ.

Χουβερτ. — Ἡουχία! ὄχι περισσότερα. Προῦχώρει κρυφίως καὶ ἡρέμα μαζί μου. Μεγαλύτερον κίνδυνον ὑπομένω (ἀναλαμβάνω) διὰ σέ....

Ἰωάν. Χριστοφάκις

ΖΩΟΥΛΑ

Ζωούλα ἐσὲ ποῦ σ' ἔσβυσε τὸ φύσημα τοῦ Χάρου

Στὴν ἀγκαλιὰ τῶν ἀπαλῶν ὀνείρων τῆς αὐγῆς

Στὴ σκαλιστὴ δὲ δύναμαι λαμπράδα τοῦ μαρμάρου

Νὰ σ' ἀναστήσω ἀθάνατη, φτωχὸς τραγουδιστῆς.

ὦ σωπασμένη μουσικῆ, ποῦ ἡ μνήμη δὲ μπορεῖ μου

Νὰ θυμηθῇ τὸν ἦχο σου καὶ νὰ τὸν ξαναπῇ,

Γι' αὐτὸ μὲ κάτι πιὸ βαθὺ τῆ δένεις τὴν ψυχὴ μου

Ἐσὺ ἀτραγούδιση κ' ἐσὺ ἀζωγράφιστη πνοή.

Σὰ μακρινὸ ξημέρωμα χάραξες μέσ' στοῦ νοῦ μου,

Πολὺ γλυκό, πολὺ δειλό, πολὺ διαβατικό.

Μιά μέρα ἀπάνου ἀπὸ τὰ γνὸ κεφάλι τοῦ παιδιοῦ μου

Ἄνθου χαμόγελο ἔσκυψες καὶ χάϊδεμ' ἀγαθό!

Καὶ κάτι μέσα μου ἄφησες ξανθὸ σὰν κεχρὸμπάρι,

Καὶ πέρασες ἀγύρσιση... Καὶ τώρα στὴ βραδιά

Ποῦ ἀργὰ ἀνεβαίνει μέσα μου, τὴν ὄψη σου ἔχει πάρει

Τῶν γαλανῶν παραμυθιῶν ἡ αἴλη ξωτικιά.

Κωστῆς Παλαμάς

Ο ΣΟΛΩΜΟΣ

ΩΣ ΕΘΝΙΚΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

(Διάλεξις γενομένη εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου «Ἑλληνισμός».)

Ἡ ἐπιθυμία μου νὰ ὁμιλοῦσα—ἀφοῦ ἡμεῖς οἱ νεοέλληνες δὲν θὰ γίνωμεν ποτὲ ἐπαρκῶς ἀναγινώσκοντες—κάποτε εἰς εὐρύτερον ἄκρο-ατήριον περὶ Σολωμοῦ δὲν εἶνε καθόλου νέα καὶ πρόσφατος. Ἄν ὁ ποιητῆς εἶνε τὸ ἀνοικτὸν μυστικὸν ἢ ἀποκαλύπτει τὸ κατὰ τὸν Γκαῖτε ἀνοικτὸν μυστικὸν δὲν ἤξεύρω. Ὁ Σολωμὸς καὶ τὸ ἔργον του εἶν' ἐδῶ μυστικὸν ἐπτασφράγιστον.

Τοῦ ἐπιτραρχήστου αὐτοῦ μυστικοῦ θὰ ἔπρεπε κανεὶς μίαν πρὸς μίαν ν' ἀφαιρέσει τὰς ἐπιτὰς σφραγίδας, διὰ ν' ἀποκαλυφθῇ ἐξ ὀλοκλήρου, νὰ γείνη, ἐκ δὲν εἶνε, ἀνοικτὸν μυστικόν. Νὰ τὸ χαρῆ τὸ φῶς καὶ ἡ αὖρα. Μία σφραγὶς μυστηρίου εἰς τὸ ἔργον τοῦ Σολωμοῦ, ὅτι τὰ ποιήματά του ποῦ περισσώτερον συνεκέντρωται τὴν ιδέαν του, δὲν κολακεύουν τὰς ραθυμίας ἀντιλήψεις ὅχι μόνον διότι ἔμειναν ἐρειπωμένα, ἀλλὰ πολὺ περισσώτερον, διότι κατὰ τὴν ιδίαν ἔκφρασιν τοῦ μεγάλου ποιητοῦ ἀπηυθύνοντο εἰς τοὺς γυμνασμένους καὶ βαθεῖς νόας. Εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους ποῦ δύνανται μαζὺ νὰ σκέπτονται καὶ νὰ φαντάζονται, νὰ σκέπτονται μὲ φαντασίαν κατὰ τὴν Σχιλλερικὴν ἔκφρασιν. Εἰς ἐκείνους ποῦ ξεχωρίζουν τὰς ἐπιδράσεις τῆς τέχνης ἀπὸ τὰς ἐπιδράσεις τοῦ τείρου εἰς τὰς ἐσπερίδας, τῶν ἀναψυκτικῶν εἰς τὰ θερινὰ καφενεῖα, ἀπὸ τὰς ἐπιδράσεις τῶν κυρίων ἄρθρων τῶν θεσμοφάγων θεσμολόγων. Εἰς τοὺς ἀνθρώπους ποῦ δύνανται νὰ σκέπτονται καὶ ποῦ ἡ σκέψις των δὲν τοὺς κρατεῖ εἰς ἓνα διανοητικὸν ἀντικείμενον μετασείους, ἀλλὰ τοὺς ὀδηγεῖ πρὸς τὴν πίστιν καὶ πρὸς τὴν συνείδησιν, ποῦ αἰωνίως τείνουν νὰ ἐνώσουν τὴν πίστιν μὲ τὴν συνείδησιν.

Σφραγίδες μυστικότητος εἰς τὸ ἐπιτραρχήστου αὐτὸ μυστικόν, εἰς τὸ ἱερατικώτατον καὶ ἱερώτατον αὐτὸ ἔργον του. Τὸ ἔργον ποῦ εἶν' ἓνα *canto eterno*, ἓνα τραγοῦδι αἰώνιον. Ἄλλοιμονον! φαίνεται θὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι ἀπειροσταὶ μυστικότητες εἰς τὸ ἔργον αὐτό, χωρὶς βέβαια ὁ Σολωμὸς νὰ εἶνε, ὅπως ἤθελεν ὁ μέγας μας ἱστορικὸς Ζαμπέλιος, χωρὶς νὰ εἶνε μεταφυσικομανὴς ἢ μυστικιστής.

Ἡ ἐπιθυμία μου νὰ ὠμιλοῦσα διὰ τὸν Σολωμὸν εἶνε πολὺ παλαιά. Εἰς τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἴσως εἶνε μία ἀσθενὴς μὲν, ἱερά ὅμως ἀντίδρασις. Μία εὐχὴ ἐξιλαστήριος πρὸς τὸ πνεῦμα ποῦ ἔπλασε τὴν ιδέαν τῆς ἐθνικῆς ἁρμονίας.

Ἐγεννήθη δύο ἔτη πρὸ τοῦ τέλους τοῦ πολυθορόβου καὶ ὑπὲρ πάντα ἄλλον μεταβατικοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἀκριβῶς τὸν χρόνον τοῦ θανάτου τοῦ μάρτυρος Ρήγα καὶ συγχρόνως μὲ τὸν Ἰταλὸν ποιητὴν Giacomo Leopardi. Ἐνδοξὸν ἔτος ἀληθινά. Ἐνας ἔνδοξος θάνατος καὶ δύο γεννήσεις ἀνθρώπων ποῦ μέλλουν νὰ εὐνοηθοῦν ἀπὸ τὴν δόξαν. Καιροὶ καὶ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ὁ παραποιημένος καὶ πλαστογραφημένος θρησκευτισμὸς τρομάζει τὸν ἄνθρωπον

μέχρις ἀρνήσεως κάθε θρησκευτικότητος. Αὐτοῦ τοῦ εἶδους εἶν' ἐκεῖνοι οἱ καιροί. Ἀλλὰ ἡ θρησκευτικότης εἶνε συσπαρακωμένη, φαίνεται, μὲ τὸν ὄργανισμὸν μας καὶ μὲ κάθε ὄργανισμὸν. Εἶνε φαίνεται πεπρωμένον ἢ μὲν ἀσέβεια νὰ ἔχη κίνητρον τὸν ἐνδιάθετον, ποῦ κρυφοδόσκει καθένα μας, πόθον πρὸς μίαν ἀποκαλυπτικώτεραν, περισσώτερον ἀληθῆ, ὀλιγώτερον ἀληθοφανῆ εὐσέβειαν. Ὁ αἰώνιος μυκτηρισμὸς πρὸς κάθε ἱερότητα τοῦ 18ου γαλατικοῦ αἰῶνος ἔσπεξε εἰς μίαν ἐπανάστασιν, ἡ ὁποία ἀντὶ νὰ ἐξώσῃ τοὺς θεοὺς ὅπως εἶχε τὴν πρόθεσιν φέρεῖ στὸν οὐρανὸν τῆς ὑπάρξεως τὴν ρωμαντικὴν σκέψιν τοῦ Ρουσσώ, ποῦ χριστιανικὴ εἰς τὸ βάθος, ἐνδύεται πάλιν τὴν χριστιανικὴν ἐσθῆτά της μετὰ τὸν ὕστερ' ἀπὸ τὸν Σατωβριάνη χριστιανισμὸν καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς παγκοσμίου ρωμαντικῆς, εἴτε στὴν περιοχὴν τῆς σκέψεως, εἴτε στὴν περιοχὴν τῆς τέχνης, παραγωγῆς εἶνε χριστιανικόν, εἴτε βαθύτατα θρησκευτικόν καὶ οὐσιαστικώτατα, ὅπως θρησκευτικὴ ἦτον καὶ ἡ ἀρχαία τῆς Διονυσίας ἐμπνοῆς τέχνη, ὅπως καὶ ἡ τέχνη ἢ περικαλλῆς καὶ ὀλογομάτη τῶν Ἰεχωβιτῶν τῆς Παλαιστίνης· 1798 εἶνε ἡ χρονολογία τῆς γεννήσεώς του. Ὁρφανὸς μεταβαίνει εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁπόθεν ἐπιστρέφει πρὸς τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τοῦ 1821 καταλαμπόμενος ἀπὸ τὴν μεγάλην λατινικὴν σοφίαν. Σχεδὸν μὲ τὴν ἑναρξιν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἀρχίζει νὰ δοκιμάζῃ τὴν γλωσσάν μας εἰς στιχοῦργήματα καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Σ. Τρικούπη ἐπιδίδεται σπουδαιότερον εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς νεοελληνικῆς, τόσον τῆς τοπικῆς ἐπισησιακῆς, ἐκεῖ ὅπου ἐπλησίαζε τὴν πανελληνίαν, ὅσω καὶ τῆς πανελληνιωτέρας διαλέκτου τῶν ἡπειρωτικῶν τραγουδιῶν καὶ ἐν γένει τῆς Ρούμελης. Βοήθημά του πρὸ πάντων τὰ ἐκδοθέντα μὲ πλουσιοπάροχα σχόλια *Chansons populaires de la Grèce actuelle*, τοῦ Γάλλου φιλόλογου Φοριέλ. Ὀλιγώτερον καὶ ὀκνηρότερα ὑπείσχητο εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Τρικούπη. Ὁ Τρικούπης κολακεύων βέβαια τὸν Σολωμὸν, τοῦ ὁποίου ἐκατηγοροῦσεν εἰς μίαν ἔπειτα πρὸς τὸν Πολυλᾶν ἐπιστολὴν του τὴν ὀκνηρίαν, τοῦ ἔλεγε· «Παρατηρῶ, ὅτι ὅσω περισσώτερον προχωρεῖς εἰς τὴν ἑλληνικὴν, τόσῳ οικειώνεσε εἰς τὰ γραψίματά σου τὴν ἀπλοελληνικὴν». Ἡ παρατήρησις εἶχε μαζί μὲ κάποιαν εἰρωνεῖαν προτροπικὴν εἰς βαθύτεραν ἐκμελέτησιν ἀπὸ τὸν Σολωμὸν τῆς ἀρχαίας

έλληνικῆς καὶ μίαν ἀλήθειαν· τὸ ὅτι ὁ Σολωμὸς διησθάνετο τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας ὅπως ἀπείρως ἠσθάνετο καὶ ἔννοοῦσε τὸ πνεῦμα τῆς νεοελληνικῆς.

Τὴν διαίσθησιν δὲν εἶνε ἀπὸ μίαν πνευματιστικὴν ἐκκεντρικότητα ποῦ δέχομαι ὡς τὴν πλέον ἐκτεινομένην καλλιτεχνικὴν faculté καὶ τὴν πλέον ἐντεινομένην. Δι' ἐμὲ ἢ ἐν λόγῳ διαίσθησις εἶνε τόσον πραγματικὴ, ὅσον καὶ ἡ αἴσθησις. Ἄλλὰ λέγων «διαίσθησις» μετὸν ὄρον ποῦ λαμβάνων ἐκ τοῦ Πλάτωνος δίδει τὴν ἐξήγησιν εἰς τὴν γαλλικὴν intuition ὁ κ. Πλάτων Δρακούλης, πρέπει νὰ δώσω ἕναν ὄρισμὸν τῆς ἔννοιας τῆς. Τὴν διαίσθησιν ὁ Σπενόζα θεωρεῖ ὡς ἐνεργουσαν, ὅπως εἰς τὰ μαθηματικὰ ὁ νοῦς διὰ τὴν ἀνέυρεσιν τοῦ τετάρτου ἀγνώστου ὄρου μιᾶς ἀπὸ τρεῖς γνωστούς ἀποτελουμένης ἀναλογίας. Εὐτυχῶς ἡ διαίσθησις εἶνε κᾶτι περισσότερον ἀπὸ τόσον. Ἡ διαίσθησις, ὅπως τὸν θέλει ὁ ἔπειτα γερμανικὸς ἰδεαλισμὸς, ἀνυψώνεται ἕως εἰς τὸ νὰ εἶνε ἡ πρώτη καὶ μεγαλυτέρα δύναμις τοῦ βλέποντος τῆς γραφῆς καὶ ποῦ σήμερον ἔχει πεζότερον ὄνομα καὶ λέγεται καλλιτέχνης, εἴτε ἰδεολόγος. Μὴ νομίζετε ὅτι εἶνε μεταφυσικὴ ἀερολογία. Ὁ Σολωμὸς ἔλεγε «Se non Dio che c'è dunque?». Ἄν θεὸς δὲν ὑπάρχει, τί ὑπάρχει λοιπόν; Παρομοία εἶνε καὶ ἡ πραγματικότης τῶν ἰδεῶν. Ἄν δὲν ὑπάρχουν ἰδέαι τί ὑπάρχει λοιπόν; Ἐν αὐταῖς ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν. Ὁ Γκαϊτε ἔλεγε πρὸς τὸν Σχίλλερ ὀργίλος, ὅτι τὰς ἰδέας του τὰς βλέπει μετὰ τὰ μάτια του. Χωρὶς τὰς ἰδέας, σὰς βεβαιώσω ἐγὼ, δὲν ἠμπορεῖτε οὔτε εἰς τὴν πραγματικότητ᾽ τῶν πραγμάτων νὰ πιστεύετε. Καὶ εἶνε τόσον πραγματικαὶ αἱ ἰδέαι! Εἰς ἕνα μου ἄρθρον κᾶπου δημοσιευόμενον, καὶ πρξεξηγηθὲν ἀπὸ τοὺς δημοσιογραφίσκους καλοθελητάς, σημειῶνω. «Ἡμποροῦσε νὰ μὴν ὑπῆρχεν ὁ Ἰεχωβά, ἀφότου ὅμως τὸν ἐφαντάσθη ὁ Δαβὶδ ὑπάρχει ἀδιάφορον ἂν ἐδρεύη μέσα εἰς τὸν Δαβὶδ». Πόσον περισσότερον αἱ ἰδέαι αἱ ἀντικειμενικῆς ὑποστάσεως ἔχουν δικαιώματα εἰς τὴν πίστιν μας, ἀδελφοί μου. Πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε ἔλεγεν ὁ Ναζαρηνός. Παρομοίως πιστεύετε εἰς τὰς ἰδέας καὶ θὰ δυνηθῆτε νὰ ἔχετε πίστιν εἰς τοὺς ἰδίους ἑαυτοὺς σας, ὅχι θορυβῶδη αὐτοπεποίθησιν τῶν μεγαλοκόμπων ρητόρων, ἀλλὰ πίστιν, αὐτοπίστιν. Ἡ ἔλξις τῶν ἀτόμων ἢ λάγνη ποῦ δημιουργεῖ τὸν ἔρωτα καὶ τὴν φιλίαν, ἡ ἔλξις ποῦ καλεῖ χημι-

κὴν ὁ Γκαϊτε, ποῦ ἄλλοῦ τὴν καλεῖ κατ' ἐκλογὴν συγγένειαν ὑπάρχει μετὰ τὴν ἰδίαν ἔντασιν, μετὰ περισσότεραν ἔκτασιν, εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ἰδεῶν. Αὐτὴ ἡ ἔλξις εἶνε ὁ μαγικὸς ἰξὸς ποῦ δεσμεύει τὰ πουλιά τοῦ μέλλοντος ἐπάνω εἰς τὸ ἱερὸν δένδρον τῆς ἱεράς ὑπάρξεώς μας. Μὴν ἀνησυχῆτε, κύριοι καὶ κυριαί, ὁ ἀφορισμὸς ἐνὸς φιλοσό-

Th. Ralli — Ἡ παππαδοπούλα.

φου ὅτι ὁ ἰδεαλισμὸς εἶνε δειλία καὶ φόβος καὶ μίσος τῆς πραγματικότητος δὲν ἔχει ἐδῶ τοῦλάχιστον τὴν θέσιν του. Πιστεύετε εἰς τὰς ἰδέας ὡς πιστεύετε εἰς τὰ πράγματα. Μὴ δυσπιστῆτε καὶ πρὸς τὴν πραγματικότητα, διότι εἶνε ἱερά, ἐν τούτοις εἰσδύσατε εἰς τοὺς νόμους τῆς. Καὶ ὁ ἱερός ἀντίλαλος τῆς πραγματικότητος καὶ τῶν

νόμων της εἶνε ρυθμός. Καὶ ὁ ρυθμὸς συνυπάρχει μὲ τὰ πράγματα, ὅπως εἶνε καὶ ἡ οὐσία τῶν ἰδεῶν. Καὶ ποῖα ποιήσεις περισσότερον ἀντιλαλοῦσα τὴν πραγματικότητα μιᾶς ἱερᾶς διὰ τὸ ἔθνος καὶ διὰ τὸν κόσμον ἐποχῆς ἀπὸ τὴν ποίησιν τοῦ Σολωμοῦ. Ἡ ποίησις ποῦ ἀνέβασε τοὺς πολιορκουμένους τοῦ Μεσολογγίου

ποῦ τοὺς ἔσφιγγε ὁ Μπραῖμ
στὴν πηγὴ ποῦ δραματίζονται
τῆς Ἰδέας τὰ Σεραφεῖμ

Εἰς τὰ 1823 ἐγράφη καὶ εἰς τὸ 1824 ἐδημοσιεύθη στὸ Μεσολόγγι ὁ ὕμνος τῆς Ἐλευθερίας. Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἀρχίζει τὸ ἀτελειώτον ἀπομείναν ποίημα ὁ «Λάμπρος». Εἰς τὰ 1833 μίᾳ οἰκογενειακῇ δίκῃ συγκλονίζει τὴν ζωὴν του καὶ τὴν γαλήνην του. Ἡ ἔπειτα ζωὴ του ὅλη ἀπὸ τὸ (1829—1857) ἐπέρασεν εἰς τὴν Κέρκυραν. 1859 εἶνε ἡ χρονολογία τοῦ θανάτου του ἀποδοθέντος εἰς ἀλκοολικὰ αἷτια.

Ἐπέρασα σύντομα τὴν βιογραφίαν ὅχι διότι μ' ἐνδιαφέρει ὀλίγον, ἀλλὰ διότι μὴ μεταβάς ἀκόμη εἰς τὴν Ἐπτάνησον διὰ νὰ συνάξω ὅλα ὅσ' ἀπαιτοῦνται διὰ μίαν εὐπρόσωπην βιογραφίαν δὲν θέλω νὰ ἐπαναλάβω χωρὶς καμμίαν προσθήκην ὅ τι εἶπαν ἄλλοι. Αἱ ἄσκοποι ἐπαναλήψεις δὲν μοῦ χρειάζονται.

(Ἀκολουθεῖ)

Ἀριδοτοτέλης Καμπάνης

ΑΡΡΩΣΤΕΣ ΠΝΟΕΣ

I

Ἦταν τὸ δειλινὸ ποῦ εἰσιγοσβύνανε
Στὸ θαμπὸν ἄπλωμα ὅλων τῶν χρωμάτων
Ἦχοι ἀπαλοί, μονότονοι καὶ ἄρρωστοι,
Σὰν αὐτὴ προσεσχὴ κάποιων πνευμάτων

Καὶ στὴ γαλήνη τοῦ πελάγου ἀπάνωθε,
Καὶ στὴ ζωὴ τῶν κάμπων πέρα ὡς πέρα,
Μιᾶς ἁρμονίας τὸ πνεῦμα ἀργοπλανιότανε,
Σὰ λογισμὸς παρθένος, σιὸν ἀγέρα.

Κι' ἦταν ἀπ' τῶν βουνῶν τὸ θεῖον λιβάνισμα
Ἦς τοῦ νεροῦ τὴν ἁγιασμένη ἀλμύρα,
Ἄπ' ἄκρη ὡς ἄκρη, ἕνας ναὸς ἀπέραντος,
Ἐνας ναὸς στημένος ἀπ' τὴ Μοῖρα.

Μὰ ἀπ' τῶν σугνέφων τὸ χλωμὸν ξετύλιγμα
Σὰ δράκοντας ὀρμῶντας, εἰς τὴ δύση,
Καβάλλα σιὸ Σκοτάδι — αἶτι του ὀλόμανου,
Ἦλθεν ὁ Πόνος μου ὅλα νὰ γκρεμίση.

II

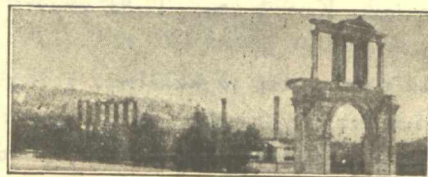
Ἐλα κοντά μου, κάτω ἀπ' τὸ πυκνόφυλλο,
Τὸ δένδρο ποῦ ἡ Ἀγάπη ἔχει φυτέψη,
Νὰ γύρουμε ἀπαλὰ καὶ ν' ἀγαπῶμε
Τὴν ἄρρωστη, τὴ θλιβερὴ μας σκέψη.

Οἱ μέρες σιωπηλὰ τριγύρω ἄς σβύνουνε
— Σὰ σιᾶδες μιᾶς βροχῆς σὲ μαῦρα δάση —
Κι' ἀπὸ τὰ πέλαγα ὡς τὰ βυθὰ τὰ σύγνεφα
Ἡ Πλάσι ἄς κλαίη, πάντα ἄς κλαίη ἡ Πλάσι.

Μιὰ Νύχτα ἄς μᾶς τυλίγη ἀχνὴ κι' ἀφέγγαρη
Σὲ σκοιτε νὰ κι' ὀλόμανρα σεντόνια,
Καὶ τὸ Σκοτάδι — ὁ στοιχειωμένος φύλακας —
Τὴν Μοῖραν ἀπὸ ἐμᾶς ἄς διώγη αἰῶνια.

Κι' ἐμῆς ἐν ᾧ βουβοὶ θ' ἀπαλογέρονουμε
Σὲ μιὰ ναρκωτικὴ καὶ θεία γαλήνη,
Τῆς Πλάσις θὰ γροικοῦμε τὸ ψυχάλισμα
Τριγύρω μας νὰ σβύνη, ὅλο νὰ σβύνη...

Γεώργιος Μαύτας.

ΤΑ ΨΙΧΑΛΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

— Κύρ Κώστα, τρέξε, δὲν μπορεῖ ἡ γυναῖκα σου.

— Οὐ! καὶ χθὲς τὸ βράδου μού τῶλεγε. Τῆς πονάει ἡ καρδιά της. Δὲν εἶνε τίποτα. Πήγαινε κι' ἔρχομαι. Κάνε της ὅ,τι μπορέσης.

Ἡ κυρὰ Μαργιώ, μιὰ γυναῖκα τῆς γειτονιάς, ἔφυγε κουνιῶντας τὸ κεφάλι.

— Δὲν ξέρεις Θωμᾶ πόσον συγκινουῖμαι· δὲν θὰ πάω. Μπα δὲν θὰ πάω. Ἐμένα μού τὸ εἶπε κι' ὁ γιατρός πῶς εἶμαι εὐαίσθητος, ἀπὸ τότε κάθε συγκίνηση μού φαίνεται πῶς με πειράζει.

— Καλὰ κάνεις βρ' ἀδερφε Κωστῆ, μιὰ ζωὴ κανέννας ἔχει, τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Θωμᾶς, ὁ παντοπώλης.

Ἡ Κώστας ἦτανε παντρεμένος ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια. Ἐκανε δυὸ παιδάκια· τὸ ἓνα τοῦ πέθανε μικρό, καὶ τᾶλλο ἦτανε ὡς ὀχτῶ χρονῶν.

Ἦτανε ἀπὸ κείνους τοὺς ἀνθρώπους ποῦ ἅμα τοὺς παινεύης, ἀμέσως κυττάζουν πῶς τὸ προτέρημά τους νὰ τὸ καταστήσουν ἀνυπόφορο στοὺς ἄλλους. Τοῦ εἶχαν κῆ πῶς εἶνε εὐαίσθητος· ἐκεῖνος ὅμως δὲν τὸ κατάλαβε καλὰ καλὰ καὶ ἀπὸ τότε δὲν τὸν ἐμελλε γιὰ τίποτ' ἄλλο παρὰ γιὰ τὸν ἑαυτό του· ἔγινε σκληρός· νόμιζε πῶς ἂν λίγο συγκινηθῆ ἢ καταλάβῃ τὸ δάκρυο νὰ κυλᾶη στὸ μάτι του, θὰ πέθαινε· γι' αὐτὸ πολλές φορὲς πήγαινε κι' ἔπινε κρασί στὸ φίλο του τὸ Θωμᾶ ποῦχε τὸ μικρὸ τὸ μαγαζάκι ἐστὴ γωνιά, κοντὰ στὸ σπίτι του.

— Φέρε τώρα λίγο κρασάκι Θωμᾶ μου καὶ κάτσε κοντὰ μου, γιατί δὲν ξέρεις μὲ πιάνει ἂν ἓνα πρᾶμα ἐδῶ. Ἀπὸ χθὲς τὸ βράδου νὰ ἔτσι ποῦ συγκινήθηκα μού φάνηκε πῶς δὲν εἶμαι καλὰ. Μοῦ τῶπε κι' ὁ γιατρός. Μπα δὲν πηγαίνω, δὲν ἔχει τίποτα. Θὰ τῆς περάσῃ.

— Δὲ βαργιέσαι, Κωστῆ μου. Τί θὰ κάμης· ἂν εἶνε γιὰ νὰ ζήσῃ. . .

Μὲ τὸ Θωμᾶ εἶχα περάσῃ τὰ καλλίτερα χρόνια τῆς ζωῆς τους· ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ ἦταν ἀγκνημένοι, ἔκαμαν στρατιῶτες μαζὺ καὶ στὸ πόλεμο μαζὺ ὁ ἓνας κοντὰ στὸν ἄλλον εἶχαν πολεμίσῃ.

Τὸ κρασί ἀκκτάπχυστα ἔρχότανε καὶ ὁ Κώστας, ἔπινε ἔπινε.

Τὸ κεφάλι του κτυποῦσε δυνατὰ· ὄχι τοῦ φαίνονταν σὰ νὰ πετοῦσιν φωτιά. Γύρω του οἱ τοῖχοι, τὰ καθίσματα, τὰ τραπέζια χόρευαν τὸ χορὸν τῆς ἀτέλειωτης εὐθυμίας, τοῦ μεθυσιοῦ, αὐτὸς μόνος στὸ μέσο στεκότανε ἀκίνητος. Τὸ βλέμμα του εἶχε μιὰ μαγικὴ δύναμη, ὅ,τι ἤθελε κυττάξῃ ἀρχινοῦσε νὰ χοροπηδάῃ ἂν διμιονισμένο. Τὸ πᾶνωμα ἔγερνε ἔγερνε λὲς καὶ ἦτανε κατὰστρομα κραβιοῦ. Τοῦ παραξοφάνηκε πῶς ἐπῆρε τέτοια δύναμη κίεκλεις τὰ μάτια, ἀλλὰ τότε τοῦ φάνηκε ἂν ὄχι γύρω του νὰ μένουν ἀκίνητα καὶ αὐτὸς νὰ βυθίζεται κάτω κάτω καὶ ὕστερα μὲ μιᾶς νάνεβη. Ἄνοιξε τρομασμένοι τὰ μάτια καὶ πιάστηκε ἀπὸ τὴ καρτέκλα. Τὸ παιδί του τὸ μικρὸ τὸν σκουντοῦσε.

— Πατέρα, Πατέρα! ἡ μάνα σὲ ζητάει τρέξε πατέρα μου στὸ σπίτι.

Τὸ δύστυχο ἔκλαιγε.

Τῶριζε μιὰ μπιτὰ καὶ ἂν νὰ μὴν τὸ γνώριζε τοῦ εἶπε.

— Αἶ; καὶ ποῖο εἶσαι σύ.

— Ἐλα πατεροῦλι μου! ἔλα κι' ἡ μάνα πεθαίνει, ἔλα κάτι θέλει νὰ σοῦ πῆ.

— Πήγαινε καὶ τώρα. . .

Ἡ κυρὰ Μαργιώ πάλι φάνηκε στὸ καπηλειό.

— Δὲν τρέπεσαι κυρ Κώστα ἡ γυναῖκα σου ξεψυχάει καὶ σύ. . .

— Φέρε Θωμᾶ· εἶπε ὁ Κώστας τραυλίζοντας.

Τσάκωσε τὸ παιδί του. Τὸ κάθισε στὰ γόνατά του.

— Ἐλα κάτσε μιὰ στιγμὴ νὰ πιούμε λίγο κρασάκι καὶ φεύγουμε.

— Δὲ θέλω, τὴ μάνα μου θέλω, ἔλεγε τὸ μικρὸ, τὴ μάνα μου ποῦ πεθαίνει.

Μὲ τὸ στανιὸ ὅμως ὁ Κώστας ἔδωκε τοῦ μικροῦ νὰ πιῆ· τοῦ ἔδωκε κι' ἄλλο. Εἶχε ζαλιστῆ τὰ ποδαράκια του ἔτρεμαν. Ἐκλαιγε ὅμως, ἔκλαιγε τὴ μάνα του.

Ἡ Κωστῆς στὸ μεθύσι του ἀπάνω νόμιζε πῶς τὸ παιδί του τραγουδοῦσε κι' ἄρχισε νὰ τραγοῦδι.

Ἡ Θωμᾶς ἀπὸ μέσῃ του χαιρότανε, τοῦχε πάρει δέκα δραχμὲς— δὲν εἶχε ἀπάνω του ἄλλες. Αὔριο γιορτὴ θὰ περνοῦσε καλὰ. Νύ-

σταζε και επρεπε να κοιμηθῃ για να ξυπνήσῃ, να πάῃ στην ἐκκλη-
σία. Ἡ ὥρα ἦταν ἐνδεκα.

— Ἐ! τώρα κυρ Κώστας να φύγῃ εἶνε ἀργά.

— Ἐσὺ Θωμά μου τὸ λές; Καί ποῦ να πάω. Δὲ φεύγω. Φέρε
κρᾶσι. . .

— Να φύγῃ, τί να σὲ κάμω.

Τοῦ τῶπε πάλι, καὶ πάλι, ἀλλὰ ὁ Κώστας δὲν ἄκουγε, τὸν
ἄρπαξε τότε ἀπὸ τὸ σκακι καὶ τὸν ἔσπρωξε στὴν πόρτα· τὸν
σκούντηξε ὕστερα καὶ ὁ Κώστας ἔπεσε καρδὺς πλατὺς μὲς στὸ δρόμο
κιαυτὸς ἔκλεισε τὴν πόρτα του. . .

ΓΙΩΡΓΗΣ ΚΕΦΑΛΑΣ

ΔΥΟ ΣΠΑΘΙΑ

Ναί, δίνε ἐσὺ τὴν εὐτυχιά στὴν πλάσι,
Στὰ μάτια φῶς, στὰ στήθη τὴ χαρά,
Ἄνοιγε δρόμους νέους γιὰ νὰ περάσῃ
Στὰ πέρατα τοῦ κόσμου ἢ λευτεριά.

Κ' ἐσὺ στὰ ὕψη, ἀθάνατη ρομφαία,
Σὰν ἥλιος χύνε θεία φεγγαβολή,
Κ' ἐμπρὸς στὴ Δευτεριά καὶ στὴν Ἰδέα
Στοῦ Προμηθέως τὸ χέρι λάμψε ἐσύ.

Στέφ. Μαρτζώκης

Ο ΔΑΝΤΗΣ ΠΕΡΙ ΕΡΩΤΟΣ

(Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς «Vita Nuova»)

Ἐν ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ Δάντου εἶναι καὶ ἡ « Νέα Ζωή » (La vita nuova), εἰς ἣν περιγράφει τὰ εἶη τῆς νεότητός του, καὶ διηγεῖται τοὺς πλήρης δακρύων ἔρωτάς του.

Εἰς τὴν « Νέαν Ζωὴν » ὁ ἔξοχος ποιητὴς ἐκθειάζει τὴν Βιατρίκη, τὴν ὁποίαν καὶ μετὰ θάνατον βλέπει ὠραίαν καὶ χαρίεσσαν, ὡς ἦτο ἐν τῇ ζωῇ, καὶ μετὰ τῆς ὁποίας ἀκόμη καὶ τότε συνδιαλέγεται.

Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ὁ ποιητὴς ἐξυμνεῖ τὸν ἔρωτα, καὶ τοῦτο φυσικόν, καθ' ὅτι, κατὰ τὸν Βοκάκιον, ἐγράφη κατὰ τὸ εἰκοστὸν ἔτιον ἔτος τῆς ἡλικίας του — τὸ 1292 — καὶ μετὰ τὸν θάνατον τῆς Βιατρίκης, ἣτις ἀφῆκε βαθυτάτην καὶ γλυκεῖαν ἀνάμνησιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Δάντου διαρκέσασαν μέχρι θανάτου.

Τοὺς πρώτους σπινθήρας τῆς ποιήσεως διήγειρεν εἰς τὸν ποιητὴν ὁ ἔρωσ, δι' ὃ καὶ ἐν τῇ « Νέᾳ Ζωῇ » ὁμιλῶν περὶ τῆς ἐπὶ τῆς καρδίας του ἐπιρροῆς τῆς Βιατρίκης καὶ ἀποδεικνύων τὴν ἰσχὴν τοῦ ἔρωτος λέγει· « Vita Nuova ». (Parte prima capitolo XI). « Ὅταν ἔβλεπον αὐτὴν μακρόθεν ἀμέσως αἱ αἰσθήσεις μου ἐξουδετεροῦντο, ἡ καρδιά μου συνεχώρει πάντας, οὐδένα αὐτὴν τὴν στιγμήν ἐνόμιζον ἐχθρόν, μάλιστα μία λάμψις συμπαθείας μὲ ὑπεχρέωνε νὰ συγχωρήσω οἰονδήποτε μὲ εἶχε προσβάλλει. Καὶ ἐάν τις ἤθελε μοὶ ἀποιεῖν οἰανδήποτε ἐρώτησιν, τραυλίζων καὶ μὲ τρέμοντα χεῖλη ἤθελον ἀποκριθῆ Ἐρως, καθότι αὐτὴν τὴν στιγμήν δὲν ἔβλεπον εἰμὴ τὸν ἔρωτα, δὲν ἤκουον παρὰ τὸν νῖόν τῆς Ἀφροδίτης, δὲν ἔζων παρὰ δι' αὐτόν. Ὅστις δὲ ἤθελε νὰ ἐρωτήσῃ: τί ἐστὶν Ἐρως; θὰ ἤρην νὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὰ τρέμοντα χεῖλη μου, εἰς τὸ ἀσταθὲς βλέμμα μου, εἰς τὴν ὠχρότητα τοῦ προσώπου μου, νὰ θέσῃ τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς καρδίας μου καὶ νὰ παρακολονησῇ τὰς ἀκουσίας τοῦ ὑπὸ τὸ εὐρὺ κράτος τοῦ ἔρωτος εὐρισκομένου σώματός μου καὶ ἀμέσως ἤθελεν ἐννοήσῃ τί ἐστὶν ἔρωσ καὶ ποῖα τ' ἀποτελέσματα αὐτοῦ ».

Καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν θέλων ν' ἀποδείξῃ τὸ πῶς ὁ ἔρωσ ὑποδουλώνει πάντας, λέγει (Vita nuova parte II. Canz. Son. V).

« Ἐννεά μόλις ἐτιῶν ἤμην ὅταν τὸ πρῶτον μὲ τὸν ἔρωτα συνη-

τήθην, δι' ἃ καλῶς γνωρίζω πῶς αὐτὸς χαλιναγωγεῖ, εἰς τί παροτρύνει καὶ πόσον ὑπὸ τὸ κράτος αὐτοῦ γελᾷ τις καὶ στενάζει».

«Ὅσοι δὲ τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀρετὴν μεταχειρίζονται ἵνα ἀποφύγῃσι τὸν ἔρωτα, ἃς εἶναι βέβαιοι, ὅτι τὰ δύο αὐτῶν ὄπλα ὁμοιάζουσι μὲ τὸν κώδωνα, τὸν ὁποῖον σημαίνουνσιν ἐν καιρῷ τρικυμίας εἰς τὰ πλοῖα, ὡς ἐὰν ἤθελον δι' αὐτοῦ γὰ τὴν καταπαύσωσιν».

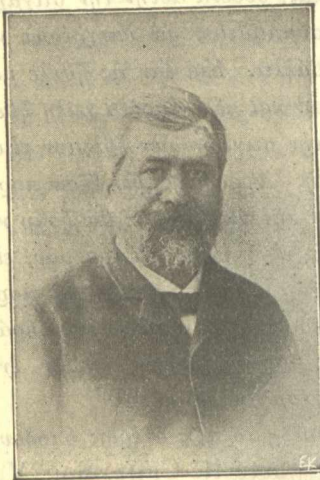
«Οὐδὲν ἰσχύει· οὐδὲν δύναται γὰ τὸν καταβάλλῃ. Αὐτὸς ὡς αὐτοκράτωρ μὲ ἀπόλυτον ἐξουσίαν διατάσσει καὶ ἡ καρδία τυφλῶς ὑπακούει».

«Εἰς τὸν κύκλον τῆς παλαίστρας του ἐλευθέρου θέλησιν δὲν ὑπάρχει, συμβουλή δὲ οὐδεμία ἰσχύει».

Ἡ πληγὴ δὲ τὴν ὁποίαν ὁ τυφλὸς ἄγγελος διὰ τοῦ βέλους του ἐπιφέρει εἶναι τοιαύτη, ὥστε καὶ μετὰ θάνατον ἀκόμη ἡ ψυχὴ τὸν διατηρεῖ».

Σπ. Η. Λαβράνος

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΜΗΤΣΑΣ

Μαζὶ σχεδὸν μὲ τὴν διακοπὴν τῶν μαθημάτων τῆς ἰατρικῆς σχολῆς ἀπέθανε καὶ ὁ Γεώργιος Καραμήτσας. Μία μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐπιβάλλουσα κηδεὶα ἀπέδειξε τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὸν σεβασμὸν, τὸν ὁποῖον ἔτρεφεν ὁ ἰατρικὸς κόσμος καὶ ἡ κοινωρία μᾶς πρὸς τὸν μέγαν παθολόγον. Καὶ θὰ διατηρηθῇ ἐπὶ πολὺ ἡ σκληρὰ ἀνάμνησις τοῦ θανάτου του, διότι ὁ Καραμήτσας ἦτο ὁ πρότασις τῶν παθολόγων, ὁ ὁποῖος δύσκολα θὰ ἀντικατασταθῇ, τὸ ὄνομά του θὰ ἀναφέρεται

ἀπὸ τὸν ἰατρικὸν κόσμον μὲ σεβασμὸν καὶ ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ἠτύχη-

σαν γὰ τὸν ἔχον διδάσκαλον μὲ λύπην καὶ εὐγνωμοσύνην, διότι ὁ Καραμήτσας συνδέεται μὲ τὰς γνώσεις των, ὅσον σχεδὸν οὐδεὶς ἄλλος ἐκ τῶν καθηγητῶν. Ὡς ἀπλοῦς μαθητὴς του δὲν ἔχω ἄλλο γὰ καταθέσω ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τάφου του, εἰμὴ τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμὰς, αἱ ὁποῖαι ἂν δὲν ἔχουν ἄλλην ἀξίαν δεικνύουν ὁμῶς πῶς τὸν ἐξετίμα καὶ τὸν ἐσέβeto ἕκαστος τῶν μαθητῶν του καὶ περικλείουν σὺναμα τὸ μέγαλο καὶ ἀληθινὸ πένθος τῶν συναδέλφων μου.

Ὁ ἀείμνηστος Γεώργιος Καραμήτσας ἐγεννήθη τῷ 1833 ἐν Μεθύμνῃ τῆς Λέσβου. Δέκα μόλις ἐτῶν ἦλθεν εἰς Ἀθήνας κατὰ δὲ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς φοιτήσεώς του εἰς τὸ Ἑθνικὸν Πανεπιστήμιον, ἀπῆλθεν εἰς Γερμανίαν, ὅπου ἤκουσε τοὺς διαπρεπεῖς καθηγητὰς Βίρχωβ, Heinrich, Bamberger, Scherer, Freundreich καὶ Müller. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας τὸ 1861 διωρίσθη βοηθὸς τῆς Ἀστυκλικῆς καὶ μετὰ δύο ἔτη ἐγένετο ὑφηγητὴς τῆς παθολογικῆς ἀνατομίας. Τῷ 1867 ἐδημοσίευσεν ἐγχειρίδιον περὶ τῆς φυσιολογίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἱατρικῆς Ἑταιρείας, ἐπὶ ἑξὸς δὲ ὀλόκληρα ἔτη διηύθυνε μετὰ μεγάλης δεξιότητος τὸ περιοδικὸν «Ἀσκληπιός». Τὸ 1873 μετέφρασε τὴν «Εἰδικὴν Νοσολογίαν» τοῦ Niemeyer μὲ τόσας προσθήκας καὶ σημειώσεις, ὥστε εἶναι μᾶλλον ἰδικὸν του ἔργον. Τῷ 1879 ἐκλήθη τακτικὸς καθηγητὴς τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου· κατὰ τὴν προτανείαν του τὸ Πανεπιστήμιον ἐώρτασε μεγαλοπρεπῶς τὴν πεντηκονταετηρίδα του· εἶνε δὲ ἐκ τῶν πρώτων, οἵτινες συνέλαβον τὴν ἐθνωφελῆ ἰδέαν τῶν «Πανελληνίων Ἱατρικῶν συνεδρίων». Τὸ κυριώτερον ἔργον τοῦ Καραμήτσα εἶνε ἡ περὶ «ἐλώδους αἰμοσφαιρινοῦ» πραγματεία του, περὶ τῆς ὁποίας πολὺ εὐφώνως ἐκφράζεται ὁ Corr καὶ ὁ Roux. Ὁ Καραμήτσας ἀνεμίχθη καὶ εἰς τὸ γλωσσικὸν ζήτημα καὶ ἔγραφε εἰς τὴν «Ἀκρόπολιν» ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Δ ἦ μ ο ς.

E. K.

ΤΟ ΣΚΥΛΛΙ

Μέσ' τὸν ὕπνο ἀναγαλλιάζει
Κάθε ἀτάραχη ψυχὴ
Κι' ἀλιχτάει στὸ σκοτάδι
Τὸ κατάρμανρο σκυλλί.

Μὲ τὸ ξύπνο τὸ τραγοῦδι
Ἄρχινάει κάθε πουλί,
Τὸ τραγοῦδι ἀκούει κι' οὐρλιάζει
Τὸ κατάρμανρο σκυλλί.

Δένουν τὰ παιδιά στὸ δέντρο
Τὸ κατάρμανρο σκυλλί,
Κουνάει ἐκεῖνο τὴν οὐρὰ του
Σὰ νὰ τὰ ρωτάει γιατί.

Νά! κ' οἱ χτύποι τοῦ θανάτου
Γρήγοροι κι' ἀπανωτοί.
Γιὰ τὸ σκύλλο ποῖος ξετάζει,
Ποῖος ρωτάει γιατί.

Ἔνα τσοπάνικο σκυλλί, κατάρμανρο, θεριό, ἴσαμε κειπάνου, ποῖος ξέρει πῶς ἐβρέθηκε καταμεσῆς στὸν κάμπο, στὴν ἐρημιὰ τοῦ δρόμου, ποῖος ξέρει ποῖο κῦμα ὀρμητικὸ τῆς τύχης τ' ἄρπαξε καὶ τόριξεν ἐκεῖ δίχως ἀφέντη σὲ ξένο τόπο. Σὰ ναβαρισμένους ποῦ ἀπλώνει νὰ σωθῆ καὶ πιάνεται ἀπὸ κάθε τι, ἔτσι καὶ τὸ κατάρμανρο σκυλλί τὸ πρῶτο ποῦ ἀπάντησε τὸ κάρρο μὲ τὸ ψαρὶ τ' ἄλογο τ' ἀκολούθησε. Μὴ ρωτᾶς τὸ ναβαγὸ πὸν τὸν πάει τὸ κῦμα. Τὸ κατάρμανρο σκυλλί ἀκολούθησε τὸ κάρρο μὲ τὸ ψαρὶ τ' ἄλογο σ' ὄλο του τὸ μακρονὸ ταξίδι, πέρα ὡς τὴν πόλη ὡς τὸ σπίτι του. Τὸ παχνὶ τ' ἄλογοι λὲς καὶ τ' ἀνεγνώρισε τὸ σκυλλί γιὰ τὸν τόπο ποῦ γεννήθηκε κ' ἐβρέθηκε τὸν ἀφέντη του στὸ νέο σπίτι ποῦμπαινε. Ὅμως σὲ κάμποσο καιρὸ βραδέθηκαν τὸ μουσα-

φήρικο σκυλλί στὸ σπίτι ἐκεῖνο. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τὸ σκυλλί λὲς καὶ ὑπόγραψε συμβόλαιο μὲ τὸν νοικοκύρη πιστὰ νὰ φυλάη τὸ σπίτι ποῦ μπῆκε πρώτη βραδιὰ κι' ἔφαγε ἕνα ξεροκόμματο. Μὲ ὅλα τὰ κλεισίματα ὄξω ἀπὸ τὴν πόρτα ποῦ τοῦ κἀνανε, τὰ διωξήματα καὶ τὰ χουγιάσματα, τὸ σκυλλί πάντα πρόθυμο δείχνονταν στ' ἀφεντικά του, χαρούμενο κουνιόντας τὴν οὐρὰ του σὰ νὰ ἔλεγε: — Ἔ, δὲν πειράζει, ἄς μὲ μαλώνετε, κ' ἄς μὲ διώχνετε, δίκιο ἔχετε, δὲ μὲ προσκαλέσατε στὸ σπίτι σας, ἦρθα μοναχό μου· μὰ μιὰ ποῦ ἦρθα γίνηκα σκλάβος σας, δικό σας εἶμαι, κἀνετε με ὅ,τι θέλετε.

Μὰ τὰ βάσανα τοῦ σκυλλιοῦ δὲ φτάναν ὡς ἐδῶ. Ἦταν ἡ τύχη του κακὴ. Ὁ ἀφεντικός του εἶχε δυὸ τρία παιδιά ἀπὸ 14 ἴσαμε 18 χρονῶν τόνα μὲ τ' ἄλλο καὶ ἦταν ἡ μόνη χαρὰ τοῦ σκυλλιοῦ τοῦτα τὰ παιδιά, γιατί κάπως τὸ συμπαθοῦσαν. Μὰ ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ εἶχαν βάνει στὸ σπίτι τους τὰ παιδιά κάτι κουνέλια ἀρχίησαν ὅλα ἀπὸ τότε νὰ ὀχτρεβῶνται τὸ σκυλλί. Δὲν τ' ἄφιναν νὰ ζυγῶση πουθενὰ μέσο στὸ σπίτι. Φοβόντουσαν τὰ παιδιά μήπως καμμιὰ ὥρα τὸ σκυλλί ἀπά- νου στὴν πείνα του τοὺς φάει τὰ κουνέλια. Πολλὲς φορὲς τόχαν ἰδῆ νὰ κουβαλάει ἀπὸ τοὺς δρόμους ψόφιες κότες καὶ κρᾶκα, κρᾶκα, νὰ τις ξεκοκκαλίζει. Καὶ νά, μιὰ μέρα χαθῆκαν τὰ κουνέλια ἀπὸ τὸ σπίτι, δὲν ἀκουγόντουσαν πουθενὰ. Ἡ κακὴ τύχη τοῦ σκυλλιοῦ τᾶχε κρυμμένα γιὰ νὰ τὰ φανερώση πλέον ἀργά. Τὰ παιδιά φάχναν παντοῦ μὰ τίποτα. Κάτι τοῦφες ἀπὸ τριχες ἄσπρες καὶ μαῦρες σκοροπισμένες ἐδῶ κ' ἐκεῖ σὰ νάταν βγαλμένες ἀπὸ τὰ κουνέλια ἐκάναν τὰ παιδιά νὰ πιστέψουν πῶς πάει πλειὰ τὸ σκυλλί δίχως ἄλλο τᾶφαγε. — Ἄ! τὸ παληόσκυλλο σκότωμα θέλει, δὲν ὑποφέρεται.

Τὰ δυὸ μεγαλιέτερα παιδιά πῆραν τὴ φοβερὴ ἀπόφαση καὶ τίποτα πλειὰ δὲν τὰ βαστάει. Μονάχα τὰ κουνέλια ἂν τύχει καὶ φανερονόν- τουσαν τὴ γλύτωνα τὸ σκυλλί. Μὰ ποῦ κουνέλλια!

Ἡ ἀπόφαση ἔγινε καὶ τὸ σκέδιο. Τὰ δυὸ παιδιά κάλεσαν τὸ σκυλλί τους στὴν ἀβλή. Τὸ σκυλλί χαρούμενο μὲ δυὸ πηδήματα βρέθηκε μπροστὰ τους. Ἦθελε νὰ παίξῃ μαζὶ τους κι' ἄρχισε νὰ χοροπηδάει νὰ πέφτει νὰ κυλιέται κάτον στὰ πόδια τους, μὰ στὴν ἄγρια φωνή τους ἐζάρωσε, ἐκούναγε μονάχα τὴν οὐρὰ του δειλά, δειλά καὶ μὲ μάτια γλυκὰ κι' ὀλάνυχτα ἐκύτταζε κατάρματα τὰ δυὸ παιδιά. Τότες τόνα παιδι ἐδесе ἀπὸ τὸ λαιμὸ τὸ σκυλλί στὸ δέντρο ποῦταν στὴ μέση στῆ"

ἀβλή τους. Ἐκεῖνο ἐκούνησε δυὸ τρεῖς φορές τὴν οὐρά του σὰ νὰ τὰ ρωτοῦσε γιατί; Τὴν ὥρα ποῦ τὸ δέναν εἶχε γυρῶσιν τὸ κεφάλι του τὸ σκυλλὸν κ' ἐφίλησε δυὸ τρεῖς φορές τὸ χέρι ὁποῦ τόδερε. Καὶ πάλι τὸ σκυλλὸν μὲ μάτια γλυκὰ κ' ὀλάνοιχτα κύτταξε τότες κατὰματα μὰ τὸ ἕνα μὰ τὸ ἄλλο κ' ἔτσι μονοματιῶ ὕστερα καὶ τὰ δυὸ παιδιὰ μαζῆ.

Στὶς γλυκεῖες ματιὰς καὶ τὰ καμώματα τοῦ σκυλλιοῦ μὰ ἀνατριχίλα νοιώσαν τὰ παιδιὰ κ' ἐκύτταξε τόνα τᾶλλο, μὰ τίποτα πλεῖα δὲν τὰ κρατοῦσε. Τὸ μεγαλείτερο παιδί μ' ἕνα σιδερένιο λωστό στὰ χέρια ἐσιτάθηκε ἀπὸ δίπλα τότες τοῦ σκυλλιοῦ καὶ σὰν ἀστραπὴ τὸ σίδηρο μ' ὄλη τὴ δύναμή του, τὸ κατάρφερε στὸ κεφάλι τοῦ σκυλλιοῦ. Τὸ αἷμα ἀνάβρυνε κ' ἕνα κλάμμα ἀληθινὸ καὶ δυνατὸ ξεχύθηκε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ σκυλλιοῦ. Ἀνάμεσα στὰ αἷματα τὰ μάτια τὰ γλυκὰ, ὀλάνοιχτα, πλημμυρισμένο ἀπὸ δάκρυα καὶ τὸ φῶς τῆς τρανιέτης θλίψης κύτταξαν γιὰ στερνή φορὰ κατὰματα τὰ δυὸ παιδιὰ σὰ νὰ τοὺς φωνάζαν: — Ἀλλοίμονο. Δὲν ἀξίζει ἕνα παληόσκυλλο ν' ἀγαπήσῃ τὸν ἄνθρωπο, εἶναι τιμὴ μεγάλη καὶ δὲν τὴν ἀξίζει.

Ἀπανωτοὶ καὶ γρήγοροι οἱ χτύποι τοῦ θανάτου ἐπέσανε τότες στὸ κατὰμαρνο σκυλλὸν γιὰ νὰ μὴν τύχει πλεῖα τὰ παιδιὰ κ' ἀντικρῶσσουνε τὰ μάτια του.

Χρῆστος Βαρλέντις

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΣΠΙΝΕΛΛΗΣ

Τὴν παρελθοῦσαν ἐβδομάδα ἐχάσαμε τὸν Σπινέλλην, ὁ θάνατός του ἐσημείωσε μίαν ἀπώλειαν μεγάλην διὰ τὴν ἐλληνικὴν τέχνην. Ἐγὼ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξα φίλος του στενωτάτος καὶ συνειργάσθημα μὰζὺ του ἐπὶ τόσα χρόνια, ἐγνώρισα κατὰ βάρθος τὴν καλλιτεχνικὴν του ψυχὴν, καὶ πῶς ὁ νοῦς του ἀντελαμβάνετο τὸν προορισμὸν τοῦ ἀληθινοῦ καλλιτέχνη. Ἐγὼ καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον ἠμπορῶ τόρα νὰ πιστοποιήσω τὸ μεγάλο κενὸν ποῦ ἀφίνει μεταξὺ μας ἕνας τοιοῦτος πρόωρος θάνατος.

Μιὰ ἄδικος παραγνώρισις τῆς ἀξίας του μέσα εἰς τὸν τόπον αὐτὸν τῆς ρουτίνας καὶ τῶν ἐπιτηδείων, δὲν τοῦ ἔδωσε τὴν σχετικὴν ἄνεσιν καὶ τὰ μέσα διὰ νὰ ἐργασθῆ ὅπως ἠθέλεε καὶ ὅπως τοῦ ὑπεργόρευεν ἡ καλλιτεχνικὴ του ἰδιοφυΐα. Ἐν τούτοις ἡ πίκρα τῆς ἀπογοητεύσεως δὲν τὸν εἶχε δηλητηριάσῃ καὶ ἠγωνίζετο μὲ ὄλην του τὴν δύναμιν διὰ τὴν προόδον καὶ χειραφέτησιν τῆς μουσικῆς ἐλληνικῆς τέχνης μας.

Ἀυστυχῶς τὸ ἀύχμηρόν περιβάλλον, χίλια ἠθικὰ στενοχωρία, πολλοὶ περισπασμοὶ μετέβαλον διηλεκτῶς τὸν εἰλικρινῶς εὐγενῆ του ἀγῶνα εἰς ἀπελπισμένους καὶ σπασμωδικὰς προσπαθείας.

Καὶ ἀπέθανεν ἐξηρητημένος ἀπὸ τὴν πάλην τὴν ἀχάριστον.

Δ. Λ—ς

Α Π Ρ Ι Α Ι Ο Σ

Ὁ FLORIJEL VON REÜTER, διάτμητος βολιςτής, διεθνῶν ἐξ Ἀθηνῶν, ἔδωκε τρεῖς συναυλίας Ὁ Florijel. ἕνα παιδί μὲ μόλις δώδεκα ἐτῶν, μὰς ἀπεκαλύφθη ἔκτελεστὴς δεξιότητος, συνθέτης ἐμπνευσμένος, διευθυντὴς ὀρχήστρας σθεναρῶς. Ἐνα φαινόμενον μοναδικόν, τὸ ὁποῖον μὰς ἄφησεν ἐνεοῦς ἀπὸ κατάπληξιν καὶ θαυμασμόν.

Καὶ φυσικὰ.

Ὅταν μίᾳ φύσιν προνομιούχος, ὑπερόχως καλλιτεχνική, τελείως ἀνεπτυγμένη μουσικῶς, μεταχειρίζεται ὡς μέσον ἐκδηλώσεώς της τὰ δάκτυλα καὶ τὸ μυαλὸ ἐνὸς παιδιοῦ δώδεκα ἐτῶν, τί ἄλλο μὰς μένει παρὰ ἢ κατάπληξις καὶ ὁ θαυμασμός, ἀφοῦ δ' αὐτῶν ἐξαιρέσεις τῶν κανονικῶν νόμων τῆς ἐξελιξέως κάθε κρίσις, κάθε γνώμη παρέλκει;

Δ. Λ—ς.

ΦΘΑΝΕΙ νὰ μὴ εἶνε ἓνα πρᾶγμα ἑλληνικὸ διὰ νὰ μὴ ἐκτιμηθῆ. Αὐτὸ ἦτανε ὡς τώρα ἓνα ἀξίωμα, τὸ ὁποῖον τὸ χάλκινο ἄγαλμα τοῦ Κολοκοτρώνη ἔρχεται νὰ διαφεύσῃ. Ὁ κ. Σῶγος ἀφοῦ ἐμελέτησε καλὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὴν παλικαρία καὶ ἔνοιωσε ποῖος ἔπρεπε νὰ εἶνε ὁ ἥρωσ τῆς καὶ ποιά θὰ εἶνε ἡ ψυχὴ του ἐπλαστούργησε τὸ χάλκινο στρατηγόν, ποῦ μὲ τὸ παράστημά του δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν ἰδέα τῆς λευκρινίας, ποῦ δείχνει τὴ σιδερόφραχτη γενεὰ τῆς ἐπαναστάσεως. Ὅσο ὁμως γιὰ τὸ βῆθρο ἐδῶ βλέπομε νὰ πέρνῃ πάλι τὴ δύναμη του τὸ ἀξίωμα, γιὰτὶ αὐτὸ τὸ βῆθρον ἀπάνω στὸ ὁποῖον στέκεται ἡ ἐνσάρκωσις τῆς ἰδέας εἶνε ἐντελῶς σ η μ ε ρ ι ν ὀ ν. Εἶνε ἀπὸ κείνα ποῦ κάνουνε γιὰ τοὺς κηλοὺς στρατηγούς τῆς εἰρήνης. Τὰ λιοντάρια κείνα ποῦ τόσον καιρὸ φτιάνει ὁ γλύπτης Φιλιππότης θὰ ἦταν πολὺ καλύτερα νὰ κοσμοῦσιν τὶς τέσσαρες γωνίαι τοῦ βῆθρου, μὲ τὰ ὅποια κατὶ ἐπὶ τέλους μπορεῖ νὰ συμβολισθῆ παρά νὰ τὰ βίλλον εἰς τὸ βῆθρον τοῦ Ἀβέρωφ, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα ζῆ μύνον ὡς ἐθνικὸς εὐεργέτης.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ἑφημερὶς φιλολογικὴ καὶ οἰκονομολογικὴ. — Ἐκδίδεται ἀπὸ τινος χρόνον σὲ γλῶσσα δημοτικὴ καὶ πολεμαίει τὴν ψευτιά, ὅπου τὴν κρίσκει. Ὁ διευθυντὴς τῆς δημοτικιστῆς ἀπὸ πεποιθήσει καὶ ὄχι ἀπὸ περιστάσεις ἐλπίζομεν ὅτι θὰ τὴν ξεφορτώσῃ ἀπὸ μερικὸν ἀριθμὸν καὶ θὰ τὴν καταστήσῃ τελείως φιλολογικὴν, ἀφ' οὗ σιγὰ-σιγὰ ἀρχίζουσιν νὰ ἐννοοῦν οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὅτι ἡ «Ἐπιθεώρησις» μπορεῖ νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ εὐπροσώπως ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μερικοὶ γελιοποιοῦν.

«**ΚΥΠΑΡΙΣΣΟΙ**» Λυρικὰ ποιήσεις Κ. Μισσηλίδου. — Τιμῶνται δραχ. 2.

᾽Οφειλομένη ἐπανόρθωσις. Ἐκ λάθους εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος ἐτέθη κάτωθι τῆς εἰκόνας «Κεφαλὴ καπουτσίνου» : ἔργον Δος Σιαματοπούλου, ἀντὶ κ. Λεμπέση.

ΤΑΧΥΓΡΑΜΕΙΟΝ

Στ. Βαλ. Bourgas. Τεύχη ἐστάλησαν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν πρόθυμον καὶ εὐγενῆ ὑποστήριξίν σας. — Ε. Κτ. Πλάσιαν. Ἐλάβομεν τὴν ὠραίαν ἐπιστολήν σας καὶ μετὰ χαρᾶς σὰς ἐνεγράψαμεν, διότι αὐτὸ εἶνε ἡ ἱκανοποίησίς μας, εἰς τοὺς κόπους, οὓς καταβάλομεν νὰ εὐρίσκωμεν συνδρομητὰς τόσοσιν ἐνδιαφερομένους διὰ τὴν φιλολογίαν μας. Τεύχη ἐστάλησαν, — Σ. Μπ. Κέρκυραν. Συνδρομὴ σας ἐλήφθη εὐχαριστοῦμεν. — Σ. Δαβρ. Κέρκυραν. Στέλλετε. Πρέπει νὰ εἶνε συνδρομηταί.